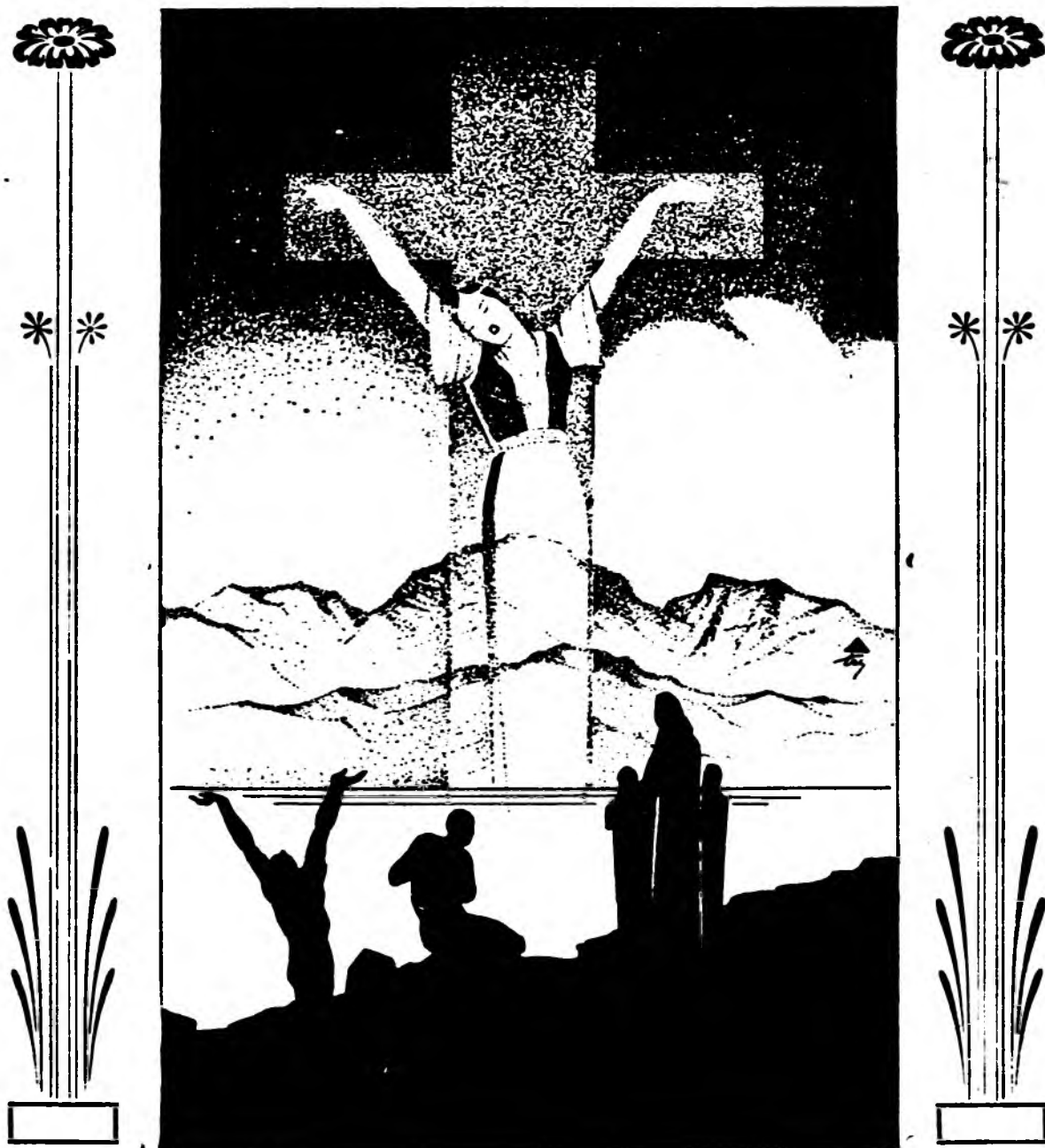

POŠTARINA PLAĆENA U GOTOVU.

POJEDINI BROJ 1.— DIN

MALI ISTRANIN

GOD. V.

OŽUJAK 1934.

BROJ 7.

Mala pošta

ZA GOLI ŽIVOT, drama iz istarskog života, o kojoj smo u zadnjem broju javili, da je bila nagrađena na natječaju MHKD za najbolju pučku glumu, predstavljat će se uskoro u Narodnom kazalištu u Zagrebu. »KOMEDIJA«, tjednik za kazalište, književnost i umjetnost, što ga izdaje zagrebačko kazalište, piše o tom slijedeće: Zbor MHKD odabrao je između gluma, koje su bile nagrađene na IV, natječaju MHKD, dramu u tri čina »ZA GOLI ŽIVOT«, od Ernesta Radetića, kao prvu, koju će prikazivati. Ta je gluma nagrađena na trećem mjestu, a prikazuje dnevni život istarskih Hrvata s narodnim običajima, pjesmama i plesom, kao i teški psihološki konflikt pojedinaca, koji nastaje uslijed sukoba ideala s krutom stvarnošću. Pjesniku je uspjelo da prikaže vedrinu istarskog pejzaža, kao i tragičnu borbu u dušama dobrih, poštenih i vrijednih jednostavnih ljudi, koji su ostali na svojoj grudj crvene opržene zemlje, u svim, pa i najtežim časovima života. Zbor MHKD započeo je s pokusima, te ima izgleda da će u mjesecu travnju biti premijera ove interesantne glume.

Oplanić Viktorija, Ogulin. Poslali smo Vam zatražene brojeve. Želimo mnogo uspjeha i usrdno zahvaljujemo na trudu.

Petar Miljuš i drugovi, Srb. Pretplata iznosi 12.— Din. na godinu. Tebi i drugovima poslali smo sve ove šk. god. izišle brojeve.

Aleks. Radanović, Požega. Nagrade više ne dijelimo, jer su se osjetili zapostavljenima oni naši siromašni čitatelji, koji ne mogu platiti pretplatu najednom, nego plaćaju svakog mjeseca po jedan dinar. Što se pak Tvojih suradnja tiče, konstatiramo da si neobično plodan pisac. Nego kako Ti ide u školi. Da ne bi zbog toga tamo zapeo, e?

Frane Burdelez, Dubrovnik. Mi smo poslali svih 5 primjeraka na Vaš naslov, jer nam je tako najzgodnije i radi poštarine i radi vođenja točnije evidencije. A Vi ga možete bez daljnijega razdijeti svaki puta među mlade pretplatnice, jer se list smije rasturavati u školama.

Sokolsko društvo Belišće. Kako to da niste odmah reklamirali br. 9—10 lanjske škol. godine. Na svu smo sreću imali još pedesetak komada, pa smo ih poslali. Novac nam je stigao, pa Vam bratski zahvaljujemo. Vaše je društvo uistinu ispravno shvatilo svoju rodoljubnu i sokolsku dužnost prema Istri zarobljenoj. 32 komada lijep je broj. U ime Istre naše i malih istarskih sirotića topla Vam hvala. Trokratni: Zdravo!

MALI ISTRANIN

GOD. V. ZAGREB, OŽUJAK ŠKOL. GOD. 1933./34. BR. 7.

Pramaliće

U svitlavini jasnoj eija kraj je bija
I svaku traku sunca je željno u se upija
Po brigi i po vrhi, po svih stranah i dolj
Su blejali jur janci i bukalj su volj
Zelena mlada trava sva rosna se dimila
A cila jata tićj po ariji su letila
Mendula j' evitala, svud trunilo se eviće
Po svih stazah i putj hodilo je pramaliće...

I svirile su šurle i pisma je zvonila
Na pašj bosa dica za prascen su letila
Na litu ga lovila i u školju ga gonila
Priz straha od bolesti na rosj su sidila
Pastirice bj došle i s nami se igrale
Na mokru travu legle, na tanko zakantale
Joh koliko smiha, i radosti i sriće
Nosilo nan je svima to zlatno pramaliće...

Oj kuda ste propale ditinjske moje nade
Kud patite se sada vi pastirice mlade
Pasala nan je tužno sva naša lipa mladost
Priz traga se zgubila sva nikadašnja radost
Oj vrnj mi se, vrnj, moje rosno eviće
Oj vrnj mj se nazad zlatno pramaliće...

Ernest Radetić

Veliki petak

»O bako, zašto zvona sad ne zvene!«
»Jer umr'je Isus«. Djevojčice umuče.
Jer svoje davne uspomene bone
Sad stara uze prebirati muče.
»Pa kako ćemo onda k crkvi, bako,
Kad zvona više mi ne ćemo čuti!«
»O, sutra ona zvoniti će jako,
Jer Isus će nam, dijete, uskrsnuti!«
I skrušeno tu molit stade baka . . .
Al briznu dijete: »Kada umr'je mama
Tad zvonili su od jutra do mraka,
Oh, zašto i ona ne uskrsne nama!«

Nekoji uskrsni običaji u zapadnoj Istri

Svetkovanje uskrsnih blagdana započinje već na Cvijetnu nedjelju, ili kako u Istri narod kaže na »uličnicu«. Toga dana sjati se puk već rano ujutro u crkvu na ranu misu da primi blagoslov. Ženskinje nose u crkvu po čitave snopove raznovrsnog zelenja, lišća perunike, žalfije, pelina i drugog ljekovitog bilja, a naročito grančice od masline. U crkvi se poredaju uz klupe, svaka sa svojim snopom bilja, a župnik prođe crkvom i dijeli blagoslov. To je bilje odsada »blagoslovljeno zelje«, pa ga se pomno nosi kući i sprema na sigurnu mjestu. Blagoslovljenim maslinovim grančicama zakite se u kući svete slike. Ostalo pak »blagoslovljeno zelje« rabi se kao ljekovito bilje, kad tko oboli.

To bilje kažu da ima i tajnu moć da razgoni vještice i uroke, pa ga zato kad netko oboli pale na ugljčevlju i tim dimom okade cijelu kuću, da bi otjerali nepoželjne mračne sile...

Čitavo korizmeno vrijeme sprovodi se veoma trijezno i nabožno, a u velikom tjednu se teške poslove uopće ne obavlja. Obično se u te dane obrezuje loza, i to samo do velike srijede. Na veliku srijedu, četvrtak i petak, polazi se u crkvu, gdje dječaci poslije svršene propovijedi »plaše Judu«, udarajući šibama po klupama i po podu tako dugo, dok se šibe sasvim ne polome i iskidaju.

Na veliki petak popodne, te na veliku subotu cijeli dan do uskrsnuća, narod grne u crkvu, da se pomoli na Božjem grobu. Na crkvenim prozorima spuštjeni su zastori tako da je cijela crkva u polumraku. Oko Božjeg groba gore svijeće. Na vanjkušu pred Božjim grobom položeno je tijelo Isusovo, a narod dolazi na koljenima i tiho moleći cjeliva pet rana Božjih. Poslije podne obuče narod blagdansko odijelo, da pode k uskrsnuću, a zatim k ophodu. Žene nose tom prilikom duplire.

Uskrsnuće se ne slavi u svim selima u subotu popodne. U mom selu slavilo se na pr. u nedjelju u rano jutro.

Uskrsnuće je naročito svečani čas. Rano ujutro tek što je zora za-
bijelila nagrne narod sa svijećama u ophod, i nakon što je izvršen crkveni
obred, koji je pun tajanstvenosti i nekog posebnog čara, provali iz grla
naroda radosna i puna ushita starinska pjesma...

On uskrsne kako reče, veselimo se
Aleluja, aleluja, i radujmo se...

Na veliku subotu mijese se osobito slasne pogače »pince«, »jajarioe«
i »pletenjaci«, u koje se zadjene jaje. Za njih uzimlju, najbolje brašno
»ovit«. Kuha se pršut i zakolje vazmeno janje. Zorom na Uskrs nose žene
u crkvu jestvine da ih župnik blagoslovi. Poslije rane mise poredaju se
nasred crkve u dva reda i razriješe svoje košare. Svećenik hodeći uzduž
redova molji nad jestvinama stanovitu molitvu, škropi ih svetom vodom
i kadi tamjanom.

Kada se žene vraćaju s blagoslovljenom hranom svojim kućama,
dočekuje ih na pragu gospodarica i polazi s njima k bijelo prostrtom
stolu. Roditelji posjedaju oko stola i dodavaju svakom djetetu komadić
pogače, kruha, pršuta, mladoga luka (kozjaka), kuhana jaja i što već
imaju...

Djeci se obično skuha mnogo jaja i obojadiše ih se, jer se djeca cijeli
dan običavaju igrati. Gađaju novčićima u jaja i ta je igra vanredno ži-
vahnna i vesela. Tko pogodi novčićem u jaje postavljeno na stanovitu uda-
ljenost, dobiva jaje, a ne pogodi li, gubi novčić u korist onoga čije je
jaje. To gađanje prati obično cijela četa dječurlije i mladića, pa znade
biti veoma veselo.

Tele

»Gdje je, nane, naše tele,
naše tele žuto?
Vičući je mali Ivo
majci doskakuto.

»Evo sam mu načupao
mirisne i prave
u pšenici kraj živice
slatkovine trave.

Dodi, nane, slatka nane,
kažem ti od srijede,
naše tele počelo je
iz ruke da jede.

Sluša majka — pa niz obraz
suze je poliše...
Ne zua Ivo da teleta
u njih nema više.

Jutros, dok je on na paši
čuvo janjce bijele,
za dug su im otjerali
I kravu i tele.

Gabrijel Cvitan

Slava Ocu Istre

Bijaše to godine 1907. Poslije slavne pobjede na izborima, u kojima je pobijedio naš narod ogromnom većinom i dokazao cijelome svijetu, da Istra nije talijanska nego hrvatska, izabrani narodni zastupnici Prof. Vjekoslav Spinčić, Matko Mandić i Dr. Matko Laginja, pozvali su narod u Pazin, da se s njime dogovore o svom daljnjem radu.

Bio je to jedan od najveličanstvenijih tabora, što ih je ikad Istra vidjela. Naroda je nagrnulo toliko mnoštvo da se nije na daleko i široko oko Pazina vidjelo ništa drugo nego samo jedno ustalasno more crnih seljačkih klobučića. Pjesma se

orila i prolamala zrakom. Istra je bila probudena, narod naš opijen svojom pobjedom...

U tri sata popodne stigao je iz Pule vlak. Znalo se tko će doći njime: otac Istre, barba Mate Laginja! Sve je nagrnulo kolodvoru. — Nigdje nije bilo ni pedlja slobodnog prostora. Kad se pokazao na vratima vagona, dobar, blag i nasmijan, ushit je narodni došao do vrhunca. Na hiljade se ruku diglo, da ga primi i ponese. Na ramenima ga odniješe u kočiju. Kočijaš da će potjerati konje, kad li: konja nema. Oduševljeni seljaci ispregnuli konje i sami povukli kočiju i odvezli svoga oca, svoga dobrog barba Matu sve do Narodnog Doma. Digli ga opet na ramena i odnijeli u dvoranu.

Iz toga maloga događaja najbolje se vidi, koliko je Dr. Mate Laginja bio voljen i ljubljen u Istri. On je bio narodu našem, onom malom i zapuštenom seljaku i otac i majka, svakoga je poznavao, svakome pomogao, svakome nešto dobra učinio. Zato ga je i narod obožavao više nego ikoga od svojih voda...

Prije tri godine, dne 18. ožujka, dragi je naš barba Mate zaklopio svoje trudne oči, daleko od svoje Istre, u Zagrebu. Spominjući se ovih dana treće obljetnice njegove smrti klanjamo mu se u duhu, obnavljajući zavjet, da ćemo raditi za narod svoj, za onog malog istarskog čovjeka, za onog prezrenog kmeta našeg, onako nesebično i s onolikom ljubavi s kolikom je radio cijelog svog života, on otac naš, uz biskupa Dobrilu najveći Istranin...

Ljubica

U bilinskom svijetu bio je raspisan natječaj za vijesnika proljeća. Natjecati su se mogle sve biline iz vrtova, polja, livada, šuma i iz voda. Nije se moglo natjecati samo umjetno cvijeće i cvijet pusina koji se otvara samo noću. Pobjednik imaće pravo, da prvi proklije iz zemlje i da trubljom oglasi dolazak proljeća.

U odbor koji će vijesnike odabrati bijahu imenovani leptir, pčela i stršen.

Za natječaj prijavili su se karanfilj, zumbul, jasmin, ljiljan, durdica, sunovrat itd. Putem do mjesta izbora prosipali su cvjetovi svoje laticice i širili svoje mirise nadaleko. Put je izgledao kao sag isatkan najdivnijim šarama. A što je tek bilo na mjestu izbora! Svakovrsne boje, oblici, veličina i miris cvjetova.

Svaki je cvijet isticao svoje odlike. Nekoji ljepotu, drugi miris, ovaj korist kukcima, onaj ljudima.

Prva se javi odboru ruža.

— Pogledajte, — reče ona — moje boje. Zdravom čovjeku vele ljudi da je crven kao ruža. To je uistinu tako. A svi valjda znate da je zdravlje najveće bogatstvo.

— Da, — odgovori pčela. Lijep si cvijet. Mi to priznajemo. Ali one tvoje bodljike na stabljici . . .

— Tako je! — potvrde stršen i leptir.

Stupi naprijed na visokoj stabljici ljiljan i reče:

— Ja sam znak nevinosti i poštenja. Bez poštenja nema sreće i zadovoljstva. Ja se nadam izboru.

— Dalje, dalje, — reče stršen. Ako na svačije hvalisanje odgovorimo nećemo nikada svršiti.

Približi sa i mak. Pohvali se da on svojim sokom uspavljuje ljude.

— Jeste li opazili? — nastavi — kako sa mojim drugovima nadvisujem sve cvijeće na livadama?

— Jest, pravo veliš, rekoše odbornici, ali ti si danas cvijet, a sutra sijeno. Jedan otkos i više te nema.

Pristupe i ostali cvjetovi. Netko se hvalio ovim, a drugi onim. Svatko je isticao samo svoje dobre strane. Bijeli glog je rekao da je cvijet nade, a karanfilj da je ukras prozora i vrtova.

Sunovrat reče:

— Pogledajte, molim vas, moju ljepotu!

— Lijep si doista, odvrati mu leptir, — ali znaj da je ljepota slična cvijetu koji brzo i naglo izraste i još brže uvene.

— Ja sam svakako ljepša od tebe i od mnogih drugih cvjetova koji se ondje hvalisaju svojom ljepotom i kočopere kao paun, javi se kamelija.

— Dobro si rekla, — reče joj pčela, — ali ti si bez ikakvog mirisa. Ti si kao pobiljeljeni grob.

Sad pristupi pred odbor cvijet od bundeve. Svi se grohotom nasmiju. On se povuče bez ijedne riječi.

Eto i đurdice. Tiho pozvoni i rasprostre svoj miris.

— Ah! — reče pčela.

— Ne valja naklonost pčelina prema đurdici, — uzvrpolji se mak.

— Tu se ne sudi pravedno, — pridometne karanfilj.

Kad su se napokon svi izredali, odbor je opazio da nema ljubice. Pošalju slugu muhu da je dovede.

— Zašto nisi došla?

— Stid me je bilo. Jedan obični poljski cvijet među ovim cvijećem iz perivoja i vrtova, iz bogatih palača . . . .

— Na natječaj mogli su se svi javiti, ma gdje oni rasli i živili.

— Ali ja . . .

— Zar ti nisi cvijet kao i ostali?

— Vi me cijenite više nego što uistinu zaslužujem.

— Zar nebi ti mogla biti vijesnikom proljeća?

— Ja nemam nikakvih zahtjeva. Tu dužnost dajte ruži ili tulipanu.

— A ako mi tebe imenujemo? — upita je leptir.

— Ne, ne, nikako! Ostavite me u mojem polju i u mojem žbunu. Ja to nikako ne mogu biti sa mojim mirisom i ljepotom, a živim sakrivena među travom.

Stršen sada reče:

— Čuli smo o ljepoti i o koristi svakog natjecatelja. Mi ćemo se sada povući na dogovor da stvorimo zaključak tko će biti odabran.

Za to vrijeme, molimo vas, da vlada mir i da budete strpljivi.

Odbor se povuče iza jednog kamena.

— Ja mislim da je ljubica najzgodniji cvijet da bude vijesnikom proljeća, reče leptir. Ona je skromna i nježna.

— I ona ugodno miriše. Iako je skromna i povučena ja je lako nadem, reče pčela.

— Jest, dobro govorite, — potvrdi stršen. Malo joj doduše smeta njezin krivi vrat, ali to ne će biti razlog da za nju ne glasujem.

— Jesmo li dakle spozrazumni, upita leptir.

— Jesmo, jesmo, — potvrdiše pčela i stršen.

— Ajde da naš zaključak javimo cvijeću, reče opet leptir.

— Učini to ti! — reče pčela, jer meni bi opet mogli prigovoriti da smo nepravedno postupali kod izbora.

Leptir se popne na grančicu jednog jasena i reče sakupljenom cvijeću:

— Vijesnik proljeća je ljubica. Njezina skromnost, miris i boja odlučili su kod izbora.

— Živila ljubica! — zaorilo je poljsko i šumsko cvijeće.

Iz daljine čuo se pjev djevojčica koje su brale ljubice da ih poklone svojim majkama.

Ljubica je sama rekla,
Da je prvi cvijet od ljeta;
Ako i jest kriva vrata,
Ona lijep miris dava

Kad bi znale djevojčice,
Što je miris od ljubice,
Sve bi cvijeće potrgale
Ljubicu bi zalijevale.

(Po tudem izvoru).

Dragutin Lukeš

Pile

Tekar se izleglo i riješilo jajeta, pa se bani i šepiri i pijuče, kao da veli: gledajte me, Božji ljudi, to sam ja novi delija! Čepрка amo, čepрка tamo, голуšavo, mlado i ludo, a ono si umišlja, da je pozobalo svu svjetsku mudrost. A da mu razumiješ pijuk — alaj čuda! Sve je za njega zastarjelo, preživjelo, svenuto i oevalo. Sve što digoše stari pijetli, sve to ne vrijedi ni lule duhana. Da, ono će preporoditi vaskoliki svijet, dignuti novu umjetnost, skinuti valjda i sunce s neba, ma nek mu porastu samo malo krila. I prti se u svašta i oholo se vrti i raščinja pjesmu ševe i slavulja, uvjeren, da mu je pijuk milozvučniji od slavuljeve pjesme. Zaman se muči stara koka, da ga uvjeri e je tek pile, ludo, zeleno pile, ono ju i ne sluša, ta tko bi slušao staru kokinu glavu?! Pa se dalje šepiri i pijuče, dok ga nekog lijepog dana ne zadavi kobac — jer je pile mislilo, da je pametnije od koke.

Jeste li me razumjeli, djeco?

Nemojte da budete kao ovo ludo umišljeno pile!

Rikard Katalinič Jeretov

Sretan Usks!

želi svim svojim čitateljima,
prijateljima i suradnicima

uredništvo

Malog Istranina

Proljeće

U toplo, ljubičasto
i mirisno veće
sunčanim se kolima
dovezlo proljeće.

Is plavih mu očiju
struji zračak sreće,
ponosno se poljima
i brdima šeće.

Pa svilenim prštima
budi sneno cvijeće
i oblači visoke
i nisko drveće.

Začuo ga potočić
te šurnije teče,
pjeni se kroz kamenje
i kerite siječe

Ni pčelica malena
više snivat neće,
obilazi mirisno
probudeno cvijeće.

Lastavica lagano
ispod strehe lijeće,
nosi blato gradiće
domak svoje sreće.

Pastirica mladana
pjeva, frule ječe,
ubrala je ljubicu
u kosu je meće.

Kraj nje pasu ovčice,
janješće mekeće,
blistaju se pašnjaci
od rosne odjeće.

Uranió orač mlad
gojne vole kreće,
gradi brazde mirisno
blago ponajveće.

Ore, ore veselo
od jutra do veće . . .
A uza nj se proljeće
po brazdama teče.

Gabrijel Cvitan.

Rikard Katalinić Jeretov:

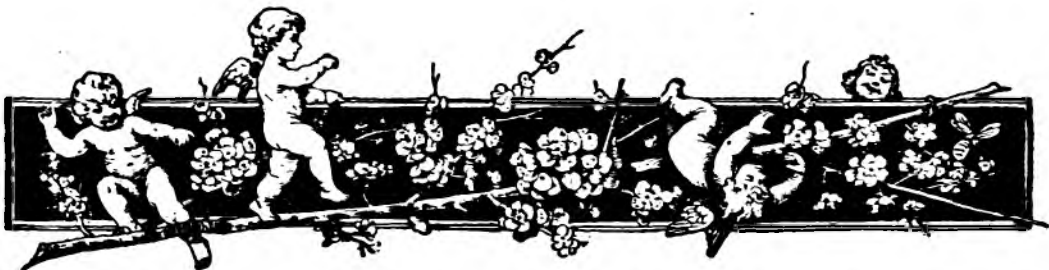
Moja poruka

Ugledô sam svjetlo božje,
Gdje se lovor k nebu diže,
Gdjeno talas pokraj žala
Drugi snažni talas diže.
Kao diete palio me
Živi plamen sunca jarka.
Slab sam tielom, al u sreću
Tinja mojem iskra žarka.

Tinja iskra za slobodu!
Za domaju moju dragu,
Kad pomislim samo na nju,
Mlad oćutim gordu snagu,
Da se digne sto vas tada,
Ja ću svakom kazat smjelo:
»Istranin sam, Slaven pravie
I ponosno dignut ćelo.

Istran Slaven — to vas peće,
To vam vaše sanke muti.
Dižite se samo na me,
Kano risi, lavi ljuti,
Krenut vjerem ne ću nikad,
Volim u grob pasti tavnî,
Neg zatajit samo trezom
Svoj slavenski narod slavni.

Bacajte se na me blatom,
Krstite mi rod barbarom,
Ljubit ću ga jošte više,
Zamilovat većim žarom.
Za pogrde vaše podle
Kukavice, mar me nije,
Dok junačka slavna prošlost
Kano sunce s neba sije.

ZDRAVLJE

Perimo se što češće. Stari narodi polagali su veliku važnost na čistoću tijela i često su se prali i kupali. Kod svih iskopina nalazimo da je svaka kuća imala svoju kupaonu.

U srednjem vijeku međutim ljudi su se bojali vode, naročito hladne i vrlo su se malo prali. Zamislimo si krasne dame i kavalire, koji se takorekue nijesu nikad umivali, ali su zato mnogo upotrebljavali kojekakove pudere i pomade i mirisave vodice. Zato su i bolesti u srednjem vijeku strahovito harale. Englezi, koji su mnogo boravili u Indiji bili su prisiljeni, da se zbog nesnosne vrućine često peru i kupaju u hladnoj vodi. Povrativši se kući taj su lijepi i zdravi običaj zadržali i proširili ga po svoj Evropi. Danas svi liječnici jednostavno kažu, da je čistoća pola zdravlja a voda da liječi mnoge bolesti. Naša koža imade na svojoj površini preko tri milijuna rupica iz kojih izlazi znoj i masnoća, i sve škodljive tvari, koje tijelo naše izlučuje. Zato moramo nastojati, da te pore budu uvijek čiste, kako bi mogle vršiti svoju ulogu što bolje. Topla voda ispire masnoću, a hladna voda osvježuje tijelo i pospješuje optok krvi, olakšava srce i osvježava živce. Ne žalite stoga svakog jutra nešto ranije ustati i hladnom vodom oprati cijelo tijelo, a barem jedamput u sedmici okupajte se u toploj vodi. Ostat ćete uvijek svježiji i zdravi.

Jos. A. Kraljić:

Smilujte se!

Gledajte ih — našu tugu! —
Gdje ih vama vode jadne,
Otimljue ih rodnom lugu
Otrcane, bose, gladne.

Slušajte im bijedu голу
Zapretanih sa ognjišta,
Tud vas majke u svom bolu
Zovu s pustih zakloništa.

Gledajte ih — srea svelo
Još u njima tiho bije,
Još bi jadno živjet htjelo,
Gdje mu hora mrijetj nija.

»Darujte im srce vaše,
Da njim časnom svoja griju,
To su djeca krvi naše,
Ne dajte im, da nam mriju!

Smilujte se, kad vas mole
Koru hljeba s vaše grude,
Kad već rane ljuto bole —
Nek bar srce jedno bude!

Majmun Klok, mali Jožić i njihove vragolije

Još jedna huncutarija na brodu.

Veselje je pola zdravlja. Toga su se našela naša dva vragoljana na svim svojim putovanjima vazda držala, pa ako su samo mogli da se s kime našale i naprave mu kakovu nedužnu psinu, oni su je bez oklijevanja izvršili.

Na brodu im je već postajalo dosadno. Šeći po palubi danas, šeći sutra, šeći prekosutra, bez doživljaja, bez ma kakve promjene, dojadit će i mnogo mirnijem čovjeku, a kamo ne pustolovima, kakovi bijahu naš Klok i Jožić.

Na Svetoj Jeleni ukreali su se za Capetown nekakvi dobroćudni Englezi.

»Hajde, da se malo s njima našalimo, dok nas još ne poznaju«, predloži vragoljan Jožić Klok, a ovaj tek što to dečeka.

I zbilja već sutradan kad su Englezi izišli da se malo pročeću palubom imali su što vijeti: Sa jednog jarbola urlikala je čudna prikaza, pola zvjerka pola čovjek i pružala prema njima ruke, urlajući iz glasa.

Ma da ste samo vidjeli te Engleze, kako su odmaglili, ni bijes ih ne bi bio zaustavio, da alarmiraju cijeli brod . . .

Vama, djeco, dakako da nije potrebno pričati što je bilo na stvari. Klok je lijepo obujmio oko pasa Jožića i tako su se spretno obojica omotali oko jarbola, da je uistinu izgledalo kao da su jedno samo čudovište, do pojasa neka kosmata i repata zvjerka, a od pojasa gore čovječje biće.

Za čas su se sjatili svi putnici, koji se bijahu ukrcali na Svetoj Jeleni i ne znajući, što bi to moglo biti nijesu se usudili ni blizu.

»Sablast, sablast«, šaptali su puni groze. »Oslobodi nas Gospode Bože napasti i iskušenja paklenih.«

Prikaza je ovaj put zauzela drukčiji položaj. Spuznula je s jarbola i postavila se iza jarbola. Donji je repati dio tijela mirno stajao, dočim je gornji dio dohvatio nekakav dalekozor i ne obazirući se na njih promatrao daleku obalu.

Najednoć se Jožić malo makne.

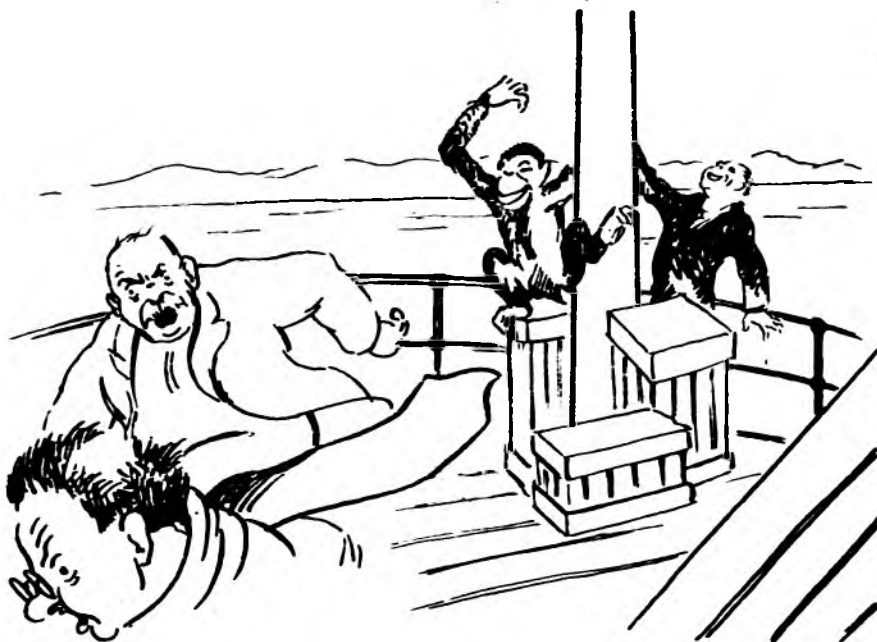
»Be —« zarikne što je bolje mogao. — »Što buljite u nas ko telci u šarena vrata«, rekao im je hrvatski, a oni bježe opet što ih noge nose.

»U pomoć, kapetane, u pomoć!« stadoše vikati u sav glas. »Izbečila se na nas ona nakaza. — Iskrcajte nas, odmah, spasavajte, ako Boga znate.«

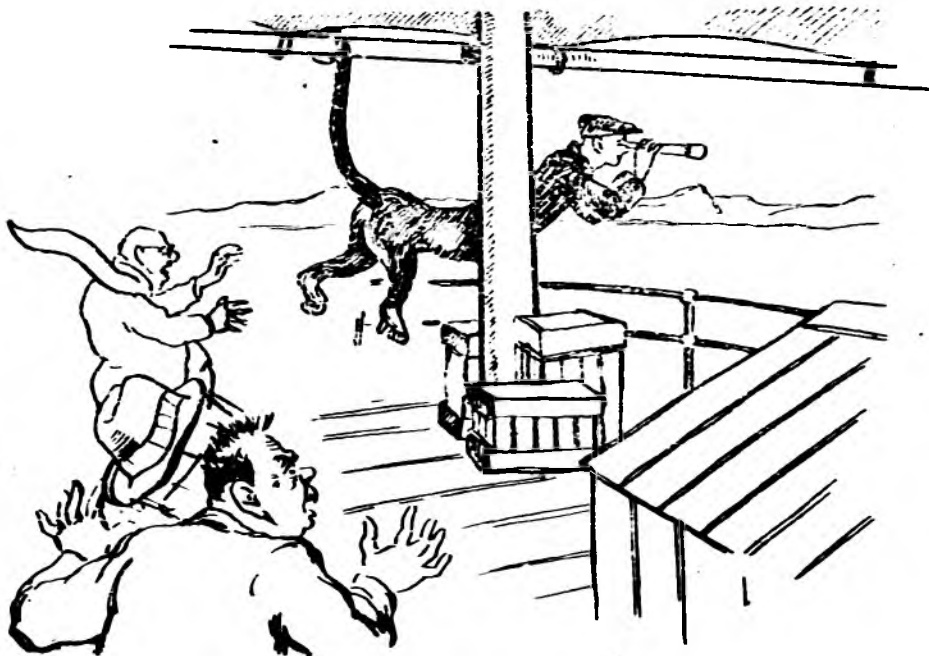
»Ni časa ne ćemo više da ostanemo na brodu«, vikali su drugi, a hlače im se jadrnima tresle od straha . . .

Mornari, prefriganci jedni, sve su to gledali iz svojih kabina i emijali se, podmuklo, da su im se sve trbusi tresli. Od srca se je nasmejao i kapetan promatrajući sa svog kapetanskog mosta neobičajne vragolije naših junaka, koji su tolike straha zatjerali u kosti dobroćudnim putnicima . . . .

Kad je pak vidio da je strava njihova prekoračila své granice i da bi moglo biti zla, sišao je sa svog mjesta i došao da ih umiri.

»Ta nemojte biti djetinjasti ljudi Božji. Kakvi ste mi vi to Englezi. Zar ne vidite da to nije nikakvo čudovište, nikakva sablast. To su naša dva stara prijatelja: mali Jožic i njegov majmun Klok, koji su se ukreali s nama još u Americi . . .

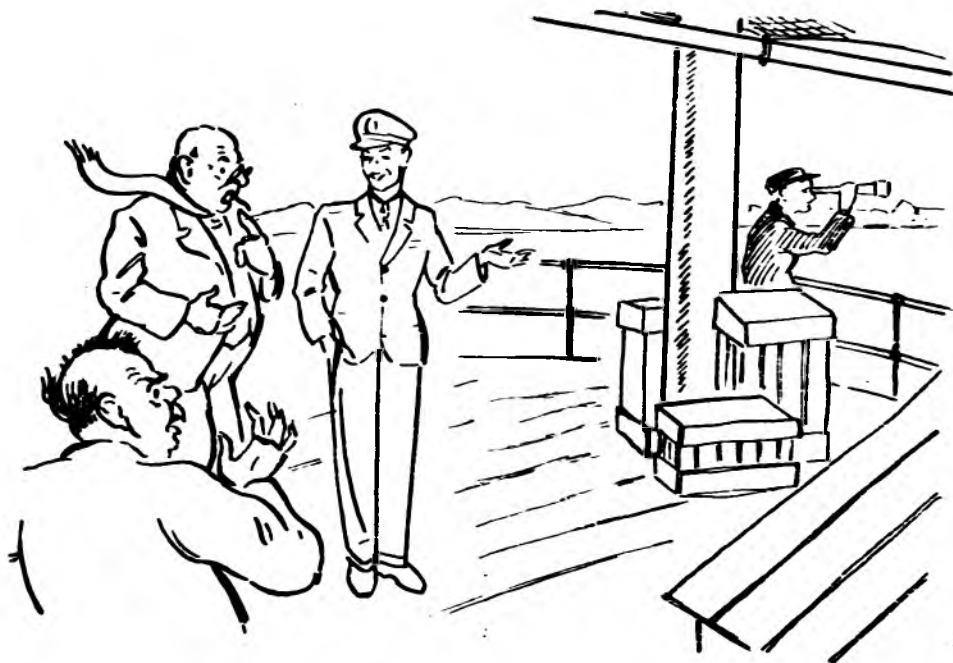

A Bože moj, vragoljasti kako jesu, bilo im je dosadno pa su počeli opet zbivati šale . . .

Pitajte paron Vicu kakovu su si s njime neki dan šalu priuštili . . .

Tako je završila hvala Bogu dosta dobro i veselo i ova njihova posljednja huncutarija na brodu . . .

Sutradan je bilo općenito grlenje i opraštanje, jer su se naši junaci iskrcali u Capetownu u južnoj Africi — —

»Pozdravite nam putem vašeg radija sve naše prijatelje i čitatelje Malog Istranina« doviknuo je još Jožić s kopna radiotelegrafisti gospodinu Skoku. I zbilja još iste večeri zagrebačka stanica primila je iz Capetowna vijest da su se Klok i Jožić sretno iskrcali i uputili se u unutrašnjost Afrike. — —

E, pa čut ćemo doskora kako im je dalje bilo . . .

Što mnogi od nas ne zna

Odrasli čovjek dahne u jednoj minuti približno osamnaest puta. Novorođenče oko 50 puta.

Prva štampana stvar nije bila knjiga, nego igraće karte.

Najviša željeznica na svijetu je u državi Peru u Južnoj Americi.

Stari Špartanci nosili su u ratu crvene plašteve, da se ne bi vidjela krv.

Slavni slikar Leonardo da Vinci mnogo je stradao prije nego što je došao na glas i bavio se svim mogućim zanatima. Nedavno je pronađena jedna njegova molbenica, kojom je tražio namještenje, a u njoj je naveo: da znade šišati, da je dobar radnik i da znade nešto slikati. Danas se vrijednost njegovih slika cijeni na milijune.

RAZNO

Vojske u zraku. Budući ratovi vodit će se svakako u prvom redu napadajima iz zraka. Ratni aeroplani kadri su, za sat, dva, preći granicu i doprijeti do ma koje prestolnice. Zato i sve države nastoje što većma usavršiti svoje zrakoplovstvo kao najbolje i najsavršenije sredstvo navale i obrane.

Od svijetu država najviše aeroplana imade Francuska, koja je i inače najoružanija država na svijetu. Ona imade 3000 aeroplana. Rusija imade 2000 aeroplana, Engleska 1500, Italija 1500, Poljska 700, Čehoslovačka 700, Belgija 300, Švajcarska 150. To su samo ratni aeroplani. Osim toga imadu sve te države i velik broj civilnih aeroplana za prevoz putnika, ali i ti se aeroplani u slučaju rata mogu odmah pretvoriti u ratne bombaše, koji će umjesto putnika voziti bombe.

Kako vidimo sve države, unatoč tome što neprestano govore o miru, neprestano se spremaju na rat. Samo ne dao nam Bog doživjeti toga, jer rat je strašna stvar.

981.000 tona dinamita. U Italiji vuče se čitavom istočnom obalom silno i strmo gorje Apenini. Sada se gradi željeznička pruga, koja će probiti Apanine i izići na Jadransko more. Da se ta pruga izvede trebalo je provrtati nekoliko neobično dugačkih tunela. Jedan od tih biti će, kažu, među najvećima na svijetu. Kod tog teškog posla oko vrtanja tunela zaglavilo je do sada 65 ljudi, a upotrebjeno je 981 tona dinamita. Jedna tona imade, kako znamo, 1000 kila.

Što su to lavine? U visokim brdinama, u Alpama, nagomilale su se tijekom stoljeća i tisuća godina silne množine snijega i leda, koje tvore ogromne ledenjake. Kad zimi napadaju na njih ogromne mase snijega, znade se često puta dogoditi, da se pojedine množine snijega i leda otkinu i stanu se rušiti u dolinu. To su često puta ogromna ledena brda, koja kličući se, ruše i uništavaju sve pred sobom, i kuće, i drvlje i sela i ljude. Te mase leda i snijega zovu se lavine. Upravo ovih dana dogodilo se da su u talijanskim Alpama dvije lavine uništile dva sela. Jedna gromada leda 100 metara visoka i 150 metara široka otkinula se i zasula šest kuća, kojom je prilikom zaglavilo 11 osoba. Selo se zove Montegallo. U selu Bolognola nesreća je bila još veća. Tamo je ogromna lavina porušila svu silu kuća ispod čijih su ruševina izvadili dosad devetnaest osoba, većinom žena i djece. Budući da se još uvijek sa svih strana približavaju Bolognoli i druge lavine, ljudi su pobjegli iz sela i sklonuli se u selo Fiastro.

»Najviši« njemački činovnik stanuje na brdu Zugspitze u Alpama, u visini od 3000 metara. On je tamo upravitelj meteorološke postaje, a službuje na tom mjestu neprekidno već trideset godina. Njegova keć, kojoj je sada 30 godina, proboravila je najveći dio svoga života u tim nedoglednim visinama.

NAŠI MLADI SARADNICI

Istri

Lijepa li si, Istro naša
Tobom teku Mirna, Raša,
Glava ti je Učka gora
Koja naša biti mora.

Crn te veo obavija
Na te legla ljuta zmija
Spasit će te iz okova
Čete naših sokolova

Rastjerat će crnu tamu
Ostavit te ne će samu
Zgaziti će zmiju, koja pišti
Smrviti tirana, koji tebe tišti.

Zagreb

Mladen Vukelić

Oj Jadrane...

Oj Jadrane, Jadrane
Ti morski dušmane
Po tebi plove ladje, brodi
I veliki parobrodi

Tvoja je voda histra
Na njoj leži moja mila Istra
Na tebi su mali otoci
U tebe teku rijeke i potoci.

Tvoji su valovi bučni
A katkada i žučni
Nad tobom se oblaci viju
Biješnji vali o kopno ti biju...

Zagreb

Ivica Šimunov

Na uvaženje!

Našim pretplatnicima!

Da izidemo čim više u susret našim p. t. pretplatnicima, ishodili smo od nakladne tiskare Albrecht specijalni popust od 20% za mnogo traženu, odličnu i opće hvaljenu zbirku latinskih citata Doroghy-Chudoba: »Thecaurus linguae latinae« (Blago latinskog jezika), koju je izdala spomenuta tvrtka. Zbirka sadrži preko 2600 latinskih citata, sentenca i poslovice, koje dnevno dolaze u životu u porabu, s točnim prevodom i naznakom mjesta pojedinih pisaca, a cjelokupna naša kritika izrazila se o ovom lijepom djelu najpohvalnije.

Redovita je cijena knjizi Din 35.—, a pozivom na naš list, može je se dobiti sa 20% popusta t. j. za Din 28.— franko, koje valja poslati na napred na nakladnika: Tiskara J. Albrecht (P. Aeinger) Zagreb, Radičeva ul. 26.

Molimo naše pretplatnike i prijatelje da se koriste ovom pogodnošću.

Uredništvo

ZAGONETKE I ODGONETKE

Složio: Franjo Kelin, uč. IV. god.
osnovne škole, Bregi Posavski

PUŽEVA KUĆICA

- strana svijeta
- dio glave
- ima svaka država
- najosjetljiviji organ
- dobra hrana
- povrće
- veznik
- pojava na vodi
- muško ime
- životinja s bodljikama
- žensko ime

I	S	B	R	A	Ć	O	M
J	B	L	I	S	T	A	S
O	A	J	E	L	O	T	V
P	Z	C	D	A	G	I	O
S	E	E	O	V	S	Z	G
A	Ć	D	Z	E	J	V	A
R	D	A	T	A	D	O	R
T	S	I	E	S	D	A	K

Ispunjaljka

Ako dobro napišeš dobit ćeš lijepo ime jedne države.

(A. Ferderber, Zagreb)

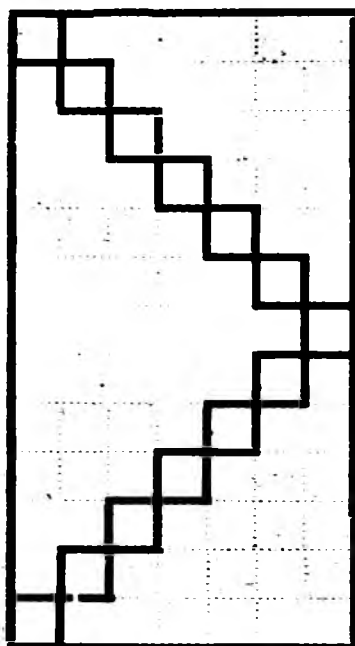
- Rijeka koja prolazi kroz Karlovac
- konjska oprema
- sitan novac
- mjera za papir

REBUS

LA

VA

AD

GR

I

- grad u Jugoslaviji
- kočina
- lječilište u Jugoslaviji
- čovječeje doba
- kontinent
- biljka
- I glagol
- žen-ko ime
- prostorija u stanu
- domaća životinja
- muško ime
- otok na Jadranu
- školski pribor

III

I-II-III Ime i prezime našeg poznatog pjesnika.

SVE što trebate za

**kuću, školu i zabavu
naći ćete kod trgovačke kuće**

Kastner & Ohler
Zagreb.

Tražite glavni katalog.

Pišite Još danas!

„Mali Istranin“ izlazi jedamput mjesečno. — Pretplata iznosi 12 dinara na godinu. — Pojedini broj stoji 1 dinar. — Za inostranstvo dvostruko. Uredništvo i uprava nalaze se u Boškovićevj ulici br. 20. — Telefon 59-31.

Vlasnik, izdavač i odgovorni urednik: Ernest Radetić, Zagreb, Boškovićeva ulica 20. — Tiskara C. Albrecht (P. Acinger), Zagreb, Radićeva ulica 20. Za tiskaru odgovara Petar Acinger, Zagreb, Gundulićeva ulica 22a.